

ОБЛІК ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

УРНИШ Вікторія, здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Державний податковий університет

Заробітна плата, премії, компенсації та інші форми винагороди – це явища соціально – економічного характеру, основа матеріального добробуту суспільства, явище, без якого життя багатьох з нас не видається можливим. До основних законодавчих актів, що регулюють трудові відносини та порядок нарахування виплат відносять: Кодекс законів про працю в Україні, Закон України «Про оплату праці», Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» [1; 2; 3].

Згідно НП(С)БО 26 «Виплати працівникам», в структурі виплат працівникам, розрізняють чотири групи нарахувань (Таблиця 1), та класифікує їх в залежності від часу та форми їх здійснення.

Таблиця 1 Структура виплат працівникам

1. Поточні виплати працівникам – виплати, що підлягають сплаті протягом дванадцяти місяців після закінчення періоду, у якому працівники виконують відповідну роботу:
1.1. Заробітна плата за окладами та тарифами;
1.2. Інші нарахування з оплати праці;
1.3. Виплати за невідпрацьований час:
1.3.1. Щорічні відпустки;
1.3.2. Інший оплачуваний невідпрацьований час;
1.1.3. Премії та інші заохочувальні виплати;
1.4. Тощо.
2. Виплати після закінчення трудової діяльності:
Здійснюються за кожною програмою виплат після закінчення трудової діяльності
3. Інші виплати працівникам
3.1. Виплати інструментами власного капіталу;
3.2. Інші довгострокові виплати працівникам.
4. Виплати при звільненні

Джерело: складено автором на основі [3]

Регулювання обліку виплат працівникам передбачає не лише дотримання вимог чинного законодавства, а й відповідності національним стандартам бухгалтерського обліку. НП(С)БО 26 узгоджується з вимогами чинного законодавства, однак може мати деякі відмінності [3].

Згідно з НП(С)БО 26, виплати працівникам визнаються як зобов'язання на дату їх виникнення. Підприємства повинні відображати їх у фінансовій звітності за методом нарахувань, тобто тоді, коли працівники надають свої послуги, а не коли здійснюються фактичні виплати. Це гарантує правильне відображення витрат на оплату праці у відповідних періодах.

Виплати працівникам поділяються на декілька категорій, для кожної з яких передбачено відмінності в обліку і визнанні, зокрема:

1. Короткострокові – виплати, що мають бути здійснені протягом 12 місяців після закінчення звітного періоду, визнаються як поточні зобов'язання в балансі (з/п, премії, відпускні, лікарняні, компенсація за невикористану відпустку тощо).

2. Довгострокові – виплати терміном погашення понад 12 місяців, у балансі відображаються як довгострокові зобов'язання, в окремих випадках - з урахуванням можливості дисконтування (пенсійні зобов'язання, виплати за програмами медичного страхування після завершення роботи, бонуси, що виплачуються після тривалого періоду).

3. По закінченню трудової діяльності - виплати, що здійснюються при звільненні працівника або виході на пенсію. Вони можуть бути у вигляді вихідної допомоги чи одноразових виплат при припиненні трудового договору.

4. У формі часток у капіталі – нарахування, які підприємство здійснює, надаючи працівникам акції або інші форми участі в капіталі. Такі виплати оцінюються за справедливою вартістю на дату їх надання і відображаються як витрати підприємства на оплату праці [4].

Визнання та облік виплат працівникам є важливим аспектом ведення бухгалтерського обліку, оскільки від цього залежить правильність відображення фінансових результатів діяльності підприємства. Виклики, що виникають у цій сфері, включають неоднозначність законодавства, різницю між національними та міжнародними стандартами [5], а також постійні зміни нормативної бази. Підприємствам важливо бути готовими до цих змін і

забезпечувати точність та прозорість виплат, щоб уникати порушень та забезпечити ефективне управління своїми кадровими ресурсами.

Література:

5. Кодекс законів про працю України: Закон від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

6. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 року №108/95 ВР. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/Z950108?an=1>

7. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: Наказ Міністерства фінансів України від 28 жовтня 2003 року № 601. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text>

8. Лень, В. С., Штупун, М. П. Виплати працівникам: поняття, структура та облік. Проблеми і перспективи економіки та управління. Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів. Вип. № 2 (2), 2021 р. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/68612>

9. Овсюк Н.В., Радченко О.Ю. Виплати працівникам за НП(с)БО 26 та МСФЗ (IAS) 19: порівняльний аспект. Житомирський державний технологічний університет. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Вип. №3 (24). URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3003/40.pdf>

*Науковий керівник – КОЛІСНИК Олена
кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку та консалтингу,
Державний податковий університет,
м.Ірпінь*